

Znaczenie więzi w rodzinie

Instytut Psychologii KUL

Dagmara Musiał

Międzynarodowy Kongres Rodziny „Budowanie więzi w rodzinie i małżeństwie”

UKSW 17-19.03.2017 r.

WPROWADZENIE

- Na proces budowania więzi w rodzinie można spojrzeć z wielu perspektyw naukowych
- Użytecznym paradygmatem jest paradygmat poznawczo-rozwojowy
- Zakłada on ciągły rozwój w biegu życia, jak również jego stadialność
- Zjawiskiem, które pomaga opisać więzi w rodzinie jest zjawisko przyjmowania perspektywy drugiej osoby (PPDO)

Czym jest PPDO?

- Przyjmowanie perspektywy drugiej osoby stanowi jeden z wielu warunków rozwoju człowieka.
- Samo zjawisko przyjmowania perspektywy drugiej osoby jest ze swej natury procesem rozwojowym.
- Podstawową orientacją teoretyczną dla tej problematyki jest orientacja poznawczo-rozwojowa J. Piageta (1967), zgodnie z którą przyjmowanie perspektywy drugiej osoby wymaga decentracji i wyzbywania się egocentryzmu.

- Myślenie o drugiej osobie jest przejawem rozumienia świata społecznego i interpersonalnego, czyli tzw. poznania społecznego (Vasta, Haith, Miller, 1996).
- Podstawowym pojęciem poznania społecznego jest zdolność człowieka do przyjmowania punktu widzenia drugiej osoby, która stanowi podstawę rozumienia innych ludzi i wchodzenia z nimi w interakcję.

- Umiejętność przyjmowania perspektywy drugiej osoby rozumiana jako spostrzeganie sytuacji społecznej „z punktu widzenia różnych osób biorących w niej udział i zdolność do koordynacji tych różnych punktów widzenia” (Skarżyńska, 1981 s.35) stanowi istotny warunek rozumienia partnerów interakcji, a w konsekwencji przyczynia się do rozwoju relacji międzyludzkich, w tym także do budowania więzi w rodzinie .

- Jednym z typów PPDO jest wnioskowanie, co inni myślą.
- Trafne przyjmowanie perspektywy drugiej osoby wymaga oprócz decentracji i wyzbywania się egocentryzmu:
 - komunikacji: otwartej, przejrzystej, uważnej
 - empatii

Metodyka badań

Problem badawczy:

czy istnieją specyficzne cechy przyjmowania perspektywy rodzica w okresie dorastania i młodości z względu na:

- wiek (12, 15, 18, 21, 24 lata) ?

Istotę tego problemu wyrażają następująca *hipoteza*:

Przyjmowanie perspektywy w ujmowaniu
szczęścia staje się wraz z wiekiem bardziej
trafne (czego miarą jest liczba zgodnych
<wspólnie użytych> kategorii szczęścia) i
bardziej skoordynowane (czego miarą jest
zdolność efektywnego operowania w
zakresie trzech stopni perspektyw).

Metoda

- Wystandardyzowany wywiad eksploracyjny dotyczący przyjmowania perspektywy drugiej osoby w ujmowaniu szczęścia, którego podstawę stanowił wystandardyzowany kwestionariusz wywiadu odnoszący się do problematyki PPDO w ujmowaniu szczęścia

Charakterystyka badanych osób

- Ogółem przebadano grupę 200 osób w wieku od 12 do 24 lat w pięciu grupach wiekowych: 12, 15, 18, 21, 24
- Ponadto przebadani zostali rodzice osób badanych w celu poznania przebiegu zdolności przyjmowania perspektywy drugiego u ich dzieci oraz ich porównania, co pozwoliło na określenie charakterystycznych cech przyjmowania perspektywy drugiej osoby przez młodzież

Metody jakościowego i statystycznego opracowania wyników badań

- zostały wyróżnione trzy stopnie perspektyw
 - perspektywa I stopnia – ujmująca co jest szczęściem osoby badanej według niej samej;
 - perspektywa II stopnia – ujmująca co według osoby badanej jest szczęściem drugiej osoby;
 - perspektywa III stopnia – ujmująca, co według osoby badanej jest jej szczęściem z punktu widzenia drugiej osoby.
- wyodrębniono 20 kategorii szczęścia
- analizie poddano dane odnoszące się do perspektywy I stopnia

O rozwoju więzi w rodzinie między dorastającymi a ich rodzicami można wnioskować na podstawie następujących porównań:

- $B_1 \leftrightarrow M_2$: co jest szczęściem osoby badanej według niej samej \leftrightarrow co jest według matki szczęściem jej dziecka
- $B_1 \leftrightarrow O_2$: co jest szczęściem osoby badanej według niej samej \leftrightarrow co jest według ojca szczęściem jego dziecka

- $B_{2M} \leftrightarrow M_1$: co według osoby badanej jest szczęściem drugiej osoby (matki) \leftrightarrow co jest szczęściem matki według niej samej
- $B_{2O} \leftrightarrow O_1$: co według osoby badanej jest szczęściem drugiej osoby (ojca) \leftrightarrow co jest szczęściem ojca według niego samego

WYNIKI I WNIOSKI

Międzynarodowy Kongres Rodziny „Budowanie więzi w rodzinie i małżeństwie”

UKSW 17-19.03.2017 r.

Jak przedstawia się proces budowania więzi w rodzinie na przykładzie PPDO ze strony młodzieży?

Międzynarodowy Kongres Rodziny „Budowanie więzi w rodzinie i małżeństwie”

UKSW 17-19.03.2017 r.

Tabela Średnia rang, suma rang \sum , wartość testu U Manna-Whitneya, W Wilcoxo na, z i poziom istotności w zakresie współczynnika ogólnego (uwzględniającego kategorie wspólnie użyte) dla kategorii treściowych u osób w poszczególnych grupach wiekowych w odniesieniu do porównywanych perspektyw: B2M↔ M1

Rodzaj porównań perspektyw	Wiek	Śr. rang	\sum rang	U Manna-Whitneya	W Wilcoxo na	z	poziom istotności
B2M↔ M1	12	35,187	1407,5	587,5	1407,5	-2,050	0,04036*
	15	45,812	1832,5				
	12	31,8	1272	452	1272	-3,356	0,0007***
	21	49,2000	1968				
	12	32,312	1292,5	472,5	1292,5	-3,160	0,00157**
	24	48,687	1947,5				
	18	33,8125	1352,5	532,5	1352,5	-2,583	0,00978**
	21	47,1875	1887,5				
	18	34,037	1361,5	541,5	1361,5	-2,498	0,012466*
24	46,962	1878,5					

Tabela Średnia rang, suma rang \sum , wartość testu U Manna-Whitneya, W Wilcoxon, z i poziom istotności w zakresie współczynnika ogólnego (uwzględniającego kategorie wspólnie użyte) dla kategorii treściowych u kobiet w poszczególnych grupach wiekowych w odniesieniu do porównywanych perspektyw: B2M↔ M1

Rodzaj porównań perspektyw	Wiek kobiet	Śr. rang	\sum rang	U Manna-Whitneya	W Wilcoxon	z	poziom istotności
B _{2M} ↔ M ₁	12	13,85	277	67	277	-3,60	0,00030***
	15	27,15	543				
	12	16,925	338,5	128,5	338,5	-1,946	0,05156
	18	24,075	481,5				
	12	16,375	327,5	117,5	327,5	-2,237	0,025259*
	21	24,625	492,5				
	12	15,4	308	98	308	-2,768	0,00563**
	24	25,6	512				
	15	25,275	505,5	104,5	314,5	-2,593	0,00951**
	18	15,725	314,5				
	18	16,95	339	129	339	-1,927	0,05391
	24	24,05	481				

Tabela

Średnia rang, suma rang \sum , wartość testu U Manna-Whitneya, W Wilcoxona, z i poziom istotności w zakresie współczynnika ogólnego (uwzględniającego kategorie wspólnie użyte) dla kategorii treściowych u mężczyzn w poszczególnych grupach wiekowych w odniesieniu do porównywanych perspektyw: B2M↔ M1

Rodzaj porównań perspektyw	Wiek mężczyzn	Śr. rang	\sum rang	U Manna-Whitneya	W Wilcoxona	z	poziom istotności
B _{2M} ↔ M ₁	12	14,8	296	86	296	-3,097	0,00195*
	21	26,2	524				
	12	17,35	347	137	347	-1,712	0,086829
	24	24,65	473				
	15	15,025	300,5	90,5	300,5	-2,978	0,00289**
	21	25,975	519,5				
	15	16,55	331	121	331	-2,149	0,03157*
	24	24,45	489				
	18	15,95	319	109	319	-2,480	0,013116*
	21	25,05	501				

Wnioski dla porównania: $B_{2M} \leftrightarrow M_1$: co według osoby badanej jest szczęściem drugiej osoby (matki) \leftrightarrow co jest szczęściem matki według niej samej (dorastający \leftrightarrow matka):

- Dla porównań wiekowych: 12 i 15, 12 i 21, 12 i 24, 18 i 21, 18 i 24 – **trafne przyjmowanie perspektywy matki jest dopiero od 21 r.ż.**

Wnioski dla porównania: $B_{2M} \leftrightarrow M_1$: co według osoby badanej jest szczęściem drugiej osoby (matki) \leftrightarrow co jest szczęściem matki według niej samej (dorastający \leftrightarrow matka):

- * Dla porównań wieku i płci – **trafne przyjmowanie perspektywy matki występuje u córek od 15 r.ż., a u synów od 21 r.ż.**

Tabela Średnia rang, suma rang \sum , wartość testu U Manna-Whitneya, W Wilcoxona, z i poziom istotności w zakresie współczynnika ogólnego (uwzględniającego kategorie wspólnie użyte) dla kategorii treściowych u osób w poszczególnych grupach wiekowych w odniesieniu do porównywanych perspektyw: $B_{20} \leftrightarrow O_1$

Rodzaj porównań perspektyw	Wiek	Śr. rang	\sum rang	U Manna-Whitneya	W Wilcoxona	z	poziom istotności
$B_{20} \leftrightarrow O_1$	12	35,075	1403	583	1403	-2,102	0,03553*
	24	45,924	1837				
	15	33,612	1344,5	524,5	1344,5	-2,678	0,00740**
	21	47,387	1895,5				
	15	32,8375	1313,5	493,5	1313,5	-2,977	0,00290**
	24	48,1624	1926,5				
	18	36,2125	1448,5	628,5	1448,5	-1,657	0,09736
	21	44,7874	1791,5				
	18	35,4	1416	596	1416	-1,971	0,048631*
24	45,599	1824					

Wnioski dla porównania: $B_{20} \leftrightarrow O_1$: co według osoby badanej jest szczęściem drugiej osoby (ojca) \leftrightarrow co jest szczęściem ojca według niego samego (dorastający \leftrightarrow ojciec):

* Dla porównań wiekowych: 12 i 24, 15 i 21, 15 i 24, 18 i 21, 18 i 24 – **trafne przyjmowanie perspektywy ojca jest od 21 r.ż.**

Tabela Średnia rang, suma rang \sum , wartość testu U Manna-Whitneya, W Wilcoxon, z i poziom istotności w zakresie współczynnika ogólnego (uwzględniającego kategorie wspólnie użyte) dla kategorii znaczeniowych u kobiet w poszczególnych grupach wiekowych w odniesieniu do porównywanych perspektyw: $B_{20} \leftrightarrow O_1$

Rodzaj porównań perspektyw	Wiek kobiet	Śr. rang	\sum rang	U Manna-Whitneya	W Wilcoxon	z	poziom istotności
$B_{20} \leftrightarrow O_1$	12	16,125	322,5	112,5	322,5	-2,385	0,01704*
	24	24,875	497,5				
	18	17,325	346,5	136,5	346,5	-1,740	0,081796
	24	22,675	473,5				

Tabela * p<0,05; **p<0,01 Średnia rang, suma rang \sum , wartość testu U Manna-Whitneya, W Wilcoxon, z i poziom istotności w zakresie współczynnika ogólnego (uwzględniającego kategorie wspólnie użyte) dla kategorii treściowych u mężczyzn w poszczególnych grupach wiekowych w odniesieniu do porównywanych perspektyw: $B_{20} \leftrightarrow O_1$

Rodzaj porównań perspektyw	Wiek mężczyzn	Śr. rang	\sum rang	U Manna-Whitneya	W Wilcoxon	z	poziom istotności
$B_{20} \leftrightarrow O_1$	15	17,05	347	137	347	-1,762	0,077941
	12	16,9	338				
	24	24,1	583				
	15	14,975	299,5	89,5	299,5	-3,035	0,00240**
	21	26,025	520,5				
	15	14,075	281,5	71,5	281,5	-3,517	0,00043***
	24	26,925	538,5				
	18	16,9	338	128	338	-1,959	0,05007
	24	24,1	498,5				

Wnioski dla porównania: $B_{20} \leftrightarrow O_1$: co według osoby badanej jest szczęściem drugiej osoby (ojca) \leftrightarrow co jest szczęściem ojca według niego samego (dorastający \leftrightarrow ojciec):

* Dla porównań wieku i płci: 12 i 24, 15 i 21, 15 i 24, 18 i 21, 18 i 24 – **trafne przyjmowanie perspektywy ojca występuje tylko u 24-letnich córek i u synów od 21 roku.**

Jak przedstawia się proces budowania więzi w rodzinie na przykładzie PPDO ze strony rodziców?

Tabela

Średnia rang, suma rang \sum , wartość testu U Manna-Whitneya, W Wilcoxon, z i poziom istotności w zakresie współczynnika ogólnego (uwzględniającego kategorie wspólnie użyte) dla kategorii treściowych u osób w poszczególnych grupach wiekowych w odniesieniu do porównywanych perspektyw: B1 ↔ M2

Rodzaj porównań perspektyw	Wiek	Śr. rang	\sum rang	U Manna-Whitneya	W Wilcoxon	z	poziom istotności
B1 ↔ M2	12	46,25	1850	570	1390	-2,241	0,03499*
	18	34,75	1390				
	18	35,7125	1428,5	608,5	1428,5	-1,861	0,06268
	21	45,2875	1811,5				
	18	35,45	1418	598	1418	-1,962	0,049654*
	24	45,549	1822				

- **Wnioski** dla porównania: $B_1 \leftrightarrow M_2$: co jest szczęściem osoby badanej według niej samej \leftrightarrow co jest według matki szczęściem jej dziecka
- Dla porównań wiekowych: 12 i 18, 18 i 21, 18 i 24 – **matki trafnie przyjmują perspektywę swych dorastających dzieci w wieku 12 lat i młodzieży (młodych dorosłych) w wieku 24 lat; nie istnieją różnice w relacji matka-córka i matka-syn.**

Średnia rang, suma rang \sum , wartość testu U Manna-Whitneya, W Wilcoxon, z i poziom istotności w zakresie współczynnika ogólnego (uwzględniającego kategorie wspólnie użyte) dla kategorii treściowych u osób w poszczególnych grupach wiekowych w odniesieniu do porównywanych perspektyw: B1↔ O2

Rodzaj porównań perspektyw	Wiek	Śr. rang	\sum rang	U Manna-Whitneya	W Wilcoxon	z	poziom istotności
B1↔ O2	15	35,925	1437	617	1437	-1,786	0,07407
	21	35,075	1400,5				
	18	36,237	1449,5	629,5	1449,5	-1,664	0,09603
	21	35,763	1400,5				

Tabela Średnia rang, suma rang \sum , wartość testu U Manna-Whitneya, W Wilcoxon, z i poziom istotności w zakresie współczynnika ogólnego (uwzględniającego kategorie wspólnie użyte) dla kategorii treściowych u mężczyzn w poszczególnych grupach wiekowych w odniesieniu do porównywanych perspektyw: B1↔ O2

Rodzaj porównań perspektyw	Wiek mężczyzn	Śr. rang	\sum rang	U Manna-Whitneya	W Wilcoxon	z	poziom istotności
B1↔ O2	15	17,2	344	134	344	-1,803	0,071296^
	15	16,55	331				
	21	24,45	489	121	331	-2,161	0,03064*
	18	17,175	343,5				
	21	25,825	517,5	133,5	343,5	-1,835	0,066494
	21	25,825	517,5				

- Wnioski dla porównania: $B_1 \leftrightarrow O_2$: co jest szczęściem osoby badanej według niej samej \leftrightarrow co jest według ojca szczęściem jej dziecka
- Dla porównań wiekowych: 15 i 21, 18 i 21, – ojcowie mają tendencję do trafnego przyjmowania perspektywy swych dorastających dzieci (młodzieży) w wieku 21 lat.

- Wnioski dla porównania: $B_1 \leftrightarrow O_2$: co jest szczęściem osoby badanej według niej samej \leftrightarrow co jest według ojca szczęściem jej dziecka
- Dla porównań wieku i płci: 12 i 15, 15 i 21, 18 i 21, – ojcowie trafnie przyjmują perspektywę swych dorastających synów w wieku 21 lat, a w odniesieniu do córek nie zaobserwowano istotnych różnic.

Wnioski końcowe:

- Ze strony młodzieży budowanie więzi w rodzinie zarówno z matką, jak i z ojcem rozpoczyna się (dla zmiennej wieku) od 21 r.ż.,
- W relacji z matką proces ten rozpoczyna się dla córek od 15 r.ż., a dla synów od 21 r.ż.
- W relacji z ojcem budowanie więzi występuje u 24-letnich córek, a u synów rozpoczyna się od 21 r.ż.

Wnioski końcowe (c.d.):

- Ze strony rodziców budowanie więzi w rodzinie:
 - w relacji matki z dorastającymi dziećmi - matki budują więź z dziećmi w wieku 12 i 24 lat.
 - w relacji ojców z dorastającymi dziećmi - ojcowie mają tendencję do budowania relacji z dziećmi w wieku 21 lat, przy czym odnosi się to jedynie do synów w tym wieku.

O czym może to świadczyć?

Międzynarodowy Kongres Rodziny „Budowanie więzi w rodzinie i małżeństwie”

UKSW 17-19.03.2017 r.

- Z uwagi na to, że zjawisko przyjmowania perspektywy drugiej osoby, a co za tym idzie – budowanie więzi – jest zjawiskiem wzajemnie zwrotnym, uzyskanych wyników nie można tłumaczyć jedynie rozwojem poznawczym (zdolnością do decentracji i wyzbywania się egocentryzmu).
- Prawdopodobnie istotnym wydają się być komunikacja, empatia, skupienie na swoich zobowiązaniach, brak czasu na „bycie ze sobą” jako rodzina, świat wartości.

- To młodzież jest bardziej aktywna w budowaniu więzi, bowiem proces ten zaczyna się rozwijać od 21 r.ż. Osoby badane w wieku 21 i 24 lat, to byli studenci - być może rozstanie z rodziną przyczyniło się do uznania za wartość więź rodzinną.
- Budowanie więzi przez rodziców ze swymi dorastającymi dziećmi pozostawia wiele do życzenia – jest obszarem, który wymaga oddziaływania psychologicznego, wychowawczego, duszpasterskiego.

Dziękuję za uwagę 😊

Międzynarodowy Kongres Rodziny „Budowanie więzi w rodzinie i małżeństwie”

UKSW 17-19.03.2017 r.